Arbeids- og inkluderingsdepartementet

"høringsportalen"

Vår saksbehandler	Kopi til	Vår dato	Vår referanse	Deres referanse
eo		21.3.2024		23/4518-

Høring – forslag om endringer og presiseringer i reglene om tilbakekreving av uføretrygd fra folketrygden og uførepensjon fra lovfesta offentlig tjenestepensjonsordning

Vi viser til departementets forslag til endringer i høringsbrev av 22. desember 2023.

Unio støtter i hovedsak de forslag til endringer departementet foreslår for å sikre at uføre som klarer å komme tilbake til arbeidslivet ikke skal få urimelige tilbakebetalingskrav av tidligere utbetalt uføretrygd.

Konsekvensen av at folk klarer å øke inntekten sin under forsøk på å vende tilbake til arbeidslivet, kan medføre store tilbakebetalingskrav av uføretrygden. Dette til tross for at medlemmet ikke kan klandres for noe, og uten at det er foretatt feilutbetalinger.

Det er ønskelig for det enkelte medlem, og hensiktsmessig med hensyn til pensjonssystemets bærekraft, å gjøre det enklere for personer som har trygd å kombinere dette med arbeid. Unio er derfor enig i departementets vurdering om at uføre som forsøker å komme tilbake til arbeidslivet flere ganger, må slippe å betale tilbake uføretrygd som de mottok før inntekten oversteg 80-prosent av tidligere inntekt, jf ftrl. § 12-14.

Vi er enige i at unntak fra 80-prosentregelen i folketrygden skal begrenses til reelle arbeidsforsøk. Vurderingen av om inntekten skyldes et arbeidsforsøk eller «ordinært» arbeid, må imidlertid ikke være restriktiv. Det må være tilstrekkelig at medlemmet selv opplever at det er et arbeidsforsøk. Kun i tilfeller der det er åpenbart at man ikke lenger er innenfor hva som kan kalles et «arbeidsforsøk», bør 80-prosentregelen komme til anvendelse og uføretrygden tilbakebetales. Det er avgjørende at medlemmene føler seg helt trygge på ikke å miste uføretrygden slik at man får prøvd ut medlemmets arbeidsevne maksimalt. Da er det også viktig at det er lov å «prøve og feile» flere ganger, uten å bli straffet økonomisk.

Vi ser at forslaget om utvidelse til flere arbeidsforsøk også harmonerer bedre med reglene om «hvilende uføretrygd», jf ftrl. § 12-10, slik departementet påpeker.

Offentlig tjenestepensjon

Tjenestepensjonsreglene om reduksjon på grunn av inntekt og etteroppgjør, er utformet etter reglene som gjelder for uføretrygd i folketrygdloven. Unio har forståelse for at det gjøres tilpasninger i offentlig tjenestepensjon når det gjøres endringer i reglene om uføretrygd etter ftrl.

Vi er enige i departementets forslag om at regelen om at tilbakebetalingskrav «kan» unnlates ved arbeidsforsøk, endres til at tilbakebetalingskrav «skal» unnlates.

Unio mener imidlertid at departementets forslag ikke tar tilstrekkelig hensyn til de problemer 80-prosentregelen gir ved lavere uføregrader der medlemmet ikke har folketrygd i tillegg til tjenestepensjonen. I praksis vil det si tilfeller der uføregraden er 50 prosent eller lavere. (Lavere enn 30 prosent ved yrkesskader).

Det er store utfordringer med dagens regelverk knyttet til 80-prosentregelen ved lave uføregrader under tjenestepensjonsordningene, eksempelvis sykepleierpensjonsloven § 15 femte ledd. Medlemmer med lave uføregrader risikerer å miste hele uførepensjonen fra tjenesteordningen på grunn mindre inntektsoverskridelser. Sykepleierforbundet kjenner til flere tilfeller der hele uførepensjonen har bortfalt på grunn av inntektsoverskridelser som har vært helt bagatellmessige. Disse har for eksempel vært forårsaket av endringer i turnus, eller at det har vært flere helligdager i turnusen enn tidligere.

I tilfeller der det for eksempel kan dokumenteres at overskridelsen kun skyldes alminnelig lønnsstigning, kan man få omgjort tilbakebetalingskravet, men det medfører mye engstelse for medlemmene og mye ekstraarbeid for pensjonsleverandøren.

Selv om uføregraden er lav, vil de fleste være avhengige av pensjonen i tillegg til arbeidsinntekten. At oppgjøret foretas i etterkant medfører en ekstra belastning i og med at pensjonsytelsen normalt allerede er brukt til livsopphold.

Også pensjonsleverandørene finner regelverket krevende og urimelig. Vi viser i denne sammenheng til felles brev fra KLP, SPK og OPF til departementet datert 21.9.2022, hvor disse nettopp oppfordrer til endring av 80-prosentregelen i tjenestepensjonsordningen. Unio støtter de synspunkter og vurderinger som framkommer i brevet.

Vennlig hilsen
Unio

Jon Olav Bjergene /s/
sekretariatssjef

Erik Orskaug /s/
spesialrådgiver